

Frihedsbevægelsens Fællesråd

30. januar 2023
Journal nr. 959595

Advokat
Eduardo Vistisen
+ 45 4226 4284
ev@dktc.dk

Responsum vedrørende afskaffelse af Store bededag

1/8

Frihedsbevægelsens Fællesråd har bedt mig redegøre for, hvorvidt det er lovligt at afskaffe Store bededag.

Afgrænsning af opgaven

Jeg har som følge af, at de arbejdsretlige problemstillinger allerede er blevet problematiseret, ikke valgt at redegøre for Danmarks internationale forpligtelser vedrørende ILO-konventionerne samt de forbundne forpligtelser i EMRK og EU-Charteret.

Konklusion

Det er i strid med FN's konvention om sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder, artikel 7, stk. 1, litra d, jf. artikel 2, stk. 1, at afskaffe Store bededag.

De snævre undtagelsesbetingelser er heller ikke opfyldt.

Den danske regering er forpligtet til at overholde FN-Konventionen.

Overtrædelse af FN-Konventionen vil være ansvarspådragende.

Lovgrundlaget

FN's konvention om sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder

Ret til et antal helligdage

Det fremgår af International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights ("ICESCR" eller FN's konvention om sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder), artikel 7, stk. 1, litra d:

De i denne konvention deltagende stater anerkender ethvert menneskes ret til at nyde retfærdige og gunstige arbejdsvilkår, som i særdeleshed sikrer:

(...)

d) hvile, fritid og rimelig begrænsning af arbejdstiden samt regelmæssig ferie med løn, såvel som vederlag for søgnehelligdage [engelsk version: "public holidays"].

Af de specielle bemærkninger til § 1 i lovforslaget om afskaffelse af Store bededag fremgår bl.a.:

Store bededag falder den fjerde fredag efter påske og har siden 1686 har været en helligdag. Idet Store bededag altid er placeret på en hverdag (fredag), omtales dagen som en søgnehelligdag.

Det fremgår af ovenstående, at danske borgere ifølge ICESCR har ret til søgnehelligdage, og Store bededag er en søgnehelligdag.

2/8

FN's økonomiske og sociale råd har d. 27. april 2016 offentliggjort: "General comment no. 23 (2016) on the right to just and favourable conditions of work (article 7 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)", hvor bl.a. følgende fremgår:

6. Paid public holidays

45. Workers should benefit from a set number of public holidays with payment of wages equivalent to those for a normal working day. Workers who have to work on public holidays should receive at least the same wage as on a normal working day, as well as compensatory leave corresponding to the time worked. The setting of a minimum work requirement for entitlement to paid public holidays should be prohibited by law. Paid public holidays should not be counted as part of annual leave entitlements.

...

C. Core obligations

...

(f) Introduce and enforce minimum standards in relation to rest, leisure, reasonable limitation of working hours, paid leave and public holidays.

Retten til et antal minimum-helligdage er således sikret i henhold til artikel 7, stk. 1, litra d.

Spørgsmålet er herefter, om dette antal helligdage kan reduceres.

Rettigheder skal forøges – ikke forringes

Det fremgår af ICESCR, artikel 2, stk. 1:

- 1. Enhver i denne konvention deltagende stat forpligter sig til såvel alene som gennem international bistand og internationalt samarbejde, navnlig på det økonomiske og tekniske område, i videst mulig udstrækning og ved alle egnede midler, herunder især lovgivningsforanstaltninger, at træffe forholdsregler [engelsk version: "take steps"] med henblik på den fremadskridende [engelsk version: progressively] fulde virkeliggørelse af de i denne konvention vedtagne rettigheder.*

Det fremgår af Frequently Asked Questions on Economic, Social and Cultural Rights, factsheet 33 fra Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, side 13:

The concept of “progressive realization” describes a central aspect of States’ obligations in connection with economic, social and cultural rights under international human rights treaties. At its core is the obligation to take appropriate measures towards the full realization of economic, social and cultural rights to the maximum of their available resources (see box 5).

Af samme, side 14, fremgår (oversat her således):

3/8

Kravet om progressiv realisering bliver nogen gang misforstået som om, at de omhandlede stater ikke har pligt til at beskytte økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder indtil det tidspunkt hvor de har de nødvendige ressourcer. Tværtimod pålægger traktaterne en umiddelbar pligt til at tage de nødvendige skridt mod den fulde implementering af økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. En mangel af ressourcer kan ikke retfærdiggøre uvirksomhed eller vedvarende udskydelse af love der skal realisere disse rettigheder. De omhandlede stater skal vise, at de forsøger videst muligt at forbedre de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, selv når ressourcerne hertil er begrænsede.

Af samme, side 16, fremgår:

3. Obligation to “take steps”. As mentioned above, even under the obligation of progressive realization, States have to make constant efforts to improve the enjoyment of economic, social and cultural rights. This means that, while their full realization may be achieved progressively, steps towards that goal must be taken within a reasonably short time. Such steps should be deliberate, concrete and targeted as clearly as possible, using all appropriate means, including particularly but not only the adoption of legislative measures.

...

*4. **Non-retrogressive measures.** States should not allow the existing protection of economic, social and cultural rights to deteriorate unless there are strong justifications for a retrogressive measure. For example, introducing school fees in secondary education which had formerly been free of charge would constitute a deliberate retrogressive measure. To justify it, a State would have to demonstrate that it adopted the measure only after carefully considering all the options, assessing the impact and fully using its maximum available resources.*

En stat, der har ratificeret ICESCR kan derfor som det helt klare udgangspunkt ikke fjerne rettigheder efter ICESCR.

Der gælder dog nogle snævre undtagelser. Disse undtagelser er fx formuleret af FN' Committee on Economic, Social and Cultural Rights' Concluding observations on sixth

periodic report of Denmark (E/C.12/DNK/CO/6) af 14. april 2022, hvor Danmark blev kritiseret for at fjerne rettigheder beskyttet af ICESCR.

Det fremgår heraf:

Retrogressive measures affecting refugees and migrants

12. The Committee is concerned at the numerous retrogressive measures adopted by the State party, as indicated in the present concluding observations, which have directly and indirectly curtailed the rights of refugees and migrants. The Committee is concerned that certain measures have not been necessitated by a reduction in available resources or the implementation of an austerity programme, and disproportionately affect groups that are already disadvantaged and marginalized (art. 2 (1)).

4/8

Heraf fremgår, at afskaffelse af de rettigheder, der er indeholdt i ICESCR, kun kan foretages, hvis et land (fx Danmark) har en "reduction in available resources" eller vedtager en 'kartoffelkur' (austerity programme).

Om baggrunden for lovforslaget

Følgende fremgår af Beskæftigelsesministeriets hjemmeside:

I dag - den 12. januar 2023 - er forslag til lov om konsekvenser ved afskaffelsen af Store bededag som helligdag sendt i ekstern høring.

Ved præsentationen af regeringsgrundlaget blev det fremlagt, at regeringen vil afskaffe en helligdag for at finansiere et løft af Danmarks forsvar i kølvandet på Ruslands invasion af Ukraine.

Følgende fremgår af Beskæftigelsesministeriets hjemmeside, dateret 24. januar 2022:

Beskæftigelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen siger:

- Et ambitiøst regeringsgrundlag som vi har lagt frem, kræver Store investeringer og dermed også svære beslutninger. Vi skal fra dansk side bidrage til vores fælles sikkerhed i Europa, og med Putins invasion af Ukraine, bør vi ikke tøve.

- Regeringens forslag er at gøre Store bededag til en almindelig arbejdsdag med løn fra 2024. Med forslaget sikrer vi økonomien til både fremrykningen af forsvarsinvesteringerne, det varige løft og øger samtidig den strukturelle beskæftigelse betragteligt.

- Derudover skal vi levere på både den grønne omstilling, sundhedsvæsenet og vores fælles velfærdssamfund generelt. Samtidig bliver vi flere børn og ældre. Det kræver, at vi finder ny finansiering og har modet til at prioritere.

Af lovforslaget om afskaffelsen af Store bededag fremgår af de generelle bemærkninger:

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) præsenterede den 14. december 2022 regeringsgrundlaget for den nye SVM-regering "Ansvar for Danmark". Med regeringsgrundlaget vil den nye regering bl.a. tage ansvar for, at Danmark står i en helt særlig sikkerhedsmæssig situation. Regeringen finder, at der er behov for, at alle bidrager til vores fælles sikkerhed, og at der sker de nødvendige prioriteringer. Det fremgår derfor af regeringsgrundlaget, at der skal afskaffes en helligdag fra og med 2024 med henblik på at finansiere de øgede udgifter til forsvaret.

5/8

...

Formålet med lovforslaget er at sikre, at Store bededag bliver en almindelig ekstra arbejdsdag.

Det fremgår af bl.a artikel fra dr.dk af 9. januar 2023:

Beskæftigelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen (S) sagde torsdag i sidste uge, at pengene også skal være med til at finansiere psykiatri, børne- og ældrepleje samt klimaforbedringer, og udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen (M) sagde i går, at den sløjfede Store bededag skal finansiere samfundet på "den lange bane"

Baggrunden for afskaffelsen af Store bededag er derfor ikke en "reduction in available resources" eller en 'kartoffelkur'. Derfor er afskaffelsen af Store bededag i strid med ICESCR, artikel 2, stk. 1.

Som nævnt fremgår det af Frequently Asked Questions on Economic, Social and Cultural Rights, factsheet 33 fra Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, side 16, at Danmark ikke kan fjerne helligdage, medmindre der er stærke årsager, og *alle alternativer er overvejet nøje*, herunder konsekvenser og *mulige alternative ressourcer*.

Det fremgår af lovforslaget og pressemeddelelsen, at fjernelse af feriedagen skal finansiere øgede forsvarsudgifter. Det er ikke angivet, i hvor lang tid, der skal afsættes øgede forsvarsudgifter, men der tales om et "varigt løft".

Det er heller ikke angivet, hvor stort behovet er.

Endvidere er fjernelsen af helligdagen begrundet med krigen i Ukraine, men indtægterne realiseres først i 2024, hvilket ikke har sammenhæng med krigen i Ukraine.

Begrundelsen for afskaffelsen af Store bededag opfylder således åbenbart ikke den snævre undtagelse, hvorefter *alle* alternativer skal være overvejet og andre ressourcer er overvejet.

Forbehold

Danmark har taget følgende forbehold vedrørende ICESCR:

"The Government of Denmark cannot, for the time being, undertake to comply entirely with the provisions of article 7 (d) on remuneration for public holidays."

6/8

Danmarks forbehold vedrørende betalte helligdage i ICESCR, artikel 7, stk. 1, litra d, må forstås som et forbehold om *betaling*. Endvidere har Danmark ikke taget forbehold for afskaffelse af de rettigheder, som Danmark allerede overholder i henhold til ICESCR, jf. ordlyden "for the time being". Dvs. at Danmark ved ratifikationen i 1972 ikke kunne opfylde betingelsen om betaling for alle helligdage, men dette er ikke ensbetydende med, at Danmark så kan afskaffe sådanne helligdage. Hertil kommer, at langt de fleste lønmodtagere, så vidt forstås, modtager betaling for Store bededag, enten som månedslønnede eller via særligt SH tillæg i overenskomsterne.

Gælder ICESCR i Danmark?

Det fremgår af Socialministerens svar på spørgsmål 440 (SOU, alm. del), 20. maj 2010:

"På hvilken måde mener regeringen, at udenlandske hjemløse uden arbejde, fra henholdsvis EU-lande og lande udenfor EU, i praksis er omfattet af "Den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder" (1966/1976)?"

Svar:

Til brug for besvarelsen er der indhentet følgende udtalelse fra Justitsministeriet, som jeg skal henholde mig til:

"Danmark ratificerede i 1972 FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, som trådte i kraft for Danmark i 1976. Konventionen forpligter de deltagende stater til at sikre grundlæggende økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, herunder ret til sundhed, uddannelse og en passende levestandard. Det følger af konventionens artikel 2, stk. 1, at de deltagende stater forpligter sig til i videst mulig udstrækning og ved alle egnede midler at træffe forholdsregler med henblik på virkeliggørelsen af konventionens rettigheder. Det følger endvidere af konventionens artikel 2, stk. 2, at de deltagende stater forpligter sig til at garantere, at rettighederne gennemføres uden forskelsbehandling i henseende til bl.a. national eller social herkomst. Konventionen indeholder en række rettigheder, der som udgangspunkt gælder for enhver inden for statens jurisdiktion. Rækkevidden af de enkelte rettigheder må afgøres ved en fortolkning af de enkelte bestemmelser."

Det fremgår af betænkning 1546 fra 2014, side 36:

Det er således regeringens ansvar løbende at overvåge, om dansk ret til stadighed er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, og i givet fald at tage initiativ til at foretage de nødvendige justeringer.

Hvad kan borgeren gøre?

Som det fremgår ovenfor, er den udøvende magt forpligtet til at overholde ICESCR.

7/8

Rigsretten udtalte i dom af 13. december 2021 følgende vedrørende en ministers overtrædelse af en international konvention:

*Inger Støjberg blev ... flere gange advaret om, at [instruksen] ikke ville være lovlig, idet der efter Danmarks internationale forpligtelser skulle [overholde a].
Da Inger Støjberg besluttede, at der skulle gælde [b], og at ordningen skulle iværksættes straks, måtte hun indse, at hun "kortslyttede" den procedure, der skal følges efter [den internationale konvention] og almindelige forvaltningsretlige grundsætninger...*

Ifølge Rigsretten har en minister handlet bevidst i strid med internationale konventioner, når ministeren flere gange er advaret om, at det som ministeren vedtager, strider imod internationale konventioner.

Det betyder, at en minister, der overtræder internationale konventioner efter advarsel, har handlet erstatningspådragende. Dette må også gælde de folketingsmedlemmer, der stemmer for et sådant lovforslag, efter at have modtaget en sådan advarsel.

Det betyder, at alle de borgere, der får afskaffet deres Store bededag, kan indtale et erstatningskrav imod de ministre og folketingsmedlemmer, der – efter behørig advarsel – vedtager afskaffelsen af Store bededag.

Erstatningskravet er vanskeligt at anslå, men vil i hvert fald kunne udgøre tort for hver fremtidig Store bededag. Tabet bør udgøre den årlige merindtægt for staten, der ifølge lovforslaget udgør 3 milliarder pr. år. netto.

For god ordens skyld bemærkes, at der også vil foreligge ministeransvar.

KONKLUSION

Det er i strid med ICESCR, artikel 7, stk. 1, litra d, at afskaffe Store bededag.

De snævre undtagelsesbetingelser er ikke opfyldt.

Den danske regering er forpligtet til at overholde ICESCR.

Overtrædelse af ICESCR vil være ansvarspådragende.

Danish Tax Chambers

Eduardo Vistisen